

Številka: Up-1134/18-19

Datum: 12. 5. 2022

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Svetlane Kutin, Izola, na seji 12. maja 2022

odločilo:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 2/2018 z dne 30. 5. 2018 v zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 415/2017 z dne 5. 10. 2017 in sodbo Delovnega sodišča v Kopru št. Pd 229/2016 z dne 6. 3. 2017 se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Sodišče prve stopnje je v ponovljenem postopku zavrnilo pritožničin tožbeni zahtevek za ugotovitev nezakonnosti izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi z dne 28. 11. 2014 ter za ugotovitev, da delovno razmerje pritožnice pri toženi stranki še vedno traja. Posledično je zavrnilo tudi pritožničin reintegracijski in reparacijski zahtevek. Sodišče druge stopnje je obe pritožbi pritožnice (po pooblaščenca sindikata in po odvetniku) zavrnilo in potrdilo izpodbijani del sodbe sodišča prve stopnje. Vrhovno sodišče je zavrnilo pritožničino revizijo. Pritožnici je bilo v izpodbijani izredni odpovedi pogodbe o zaposlitvi očitano, da naj bi 8. 11. 2014 med opravljanjem dela neupravičeno posegla v zasebni prostor varovanca, tako da naj bi brez pooblastila oziroma soglasja odprla predal nočne omarice varovanca in vanj pogledala, kar naj bi bilo zaposlenim prepovedano, ter iz njega vzela 20 EUR v tuji lasti in si jih protipravno prilastila. Navedeno naj bi bilo ugotovljeno na podlagi namestitve snemalne naprave in pasti z označenimi bankovci v varovančevem predalu.

2. Pritožnica zatrjuje kršitev 2., 14., 21., 22., 27., 28., 29., 34., 35., 38., 49. in 66. člena Ustave ter 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP). Navaja, da naj bi bila v postopku izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi in v kasnejšem sodnem postopku uporabljena nedopustna dokazna sredstva. Pridobljena naj bi bila namreč na podlagi preiskovalnih

ukrepov (prikrito snemanje in past z označenimi bankovci), ki so prepovedani z določbami Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo in 177/20 – v nadaljevanju ZVOP-1), Zakona o detektivski dejavnosti (Uradni list RS, št. 17/11 – ZDD-1) in Ustave. Pritožnica opozarja, da naj bi bila nezakonito nadzorovana pri izpolnjevanju delovnih obveznosti, kar naj bi pomenilo poseg v njeno pravico do zasebnosti na delovnem mestu, ki jo varuje 35. člen Ustave. Z nastavitvijo pasti z označenimi bankovci in kasnejšo preiskavo pritožnice in njenih predmetov naj bi bilo poseženo tudi v njeno ustavno pravico do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen Ustave). Pritožnica meni, da bi sodišče moralo videoposnetek in poročilo detektiva, ki naj bi bilo pripravljeno s kršitvijo pritožničinih ustavnih pravic, izločiti iz spisa. Poudarja, da naj bi osebno preiskavo lahko izvajala samo policija. Ker naj bi ukrepe izvajal detektiv, pritožnica meni, da ji je bila kršena tudi pravica do varstva osebnih podatkov iz 38. člena Ustave. Postopanje sodišč v zvezi z neizločitvijo videoposnetka naj bi bilo nerazumno, zaradi česar naj bi prišlo tudi do kršitve 22. člena Ustave s tega vidika. Po pritožničini oceni naj bi sodišča kršila tudi načelo sorazmernosti, saj naj bi dala večji pomen pravicam delodajalca kot pa njenim ustavnim pravicam.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-1134/18 z dne 18. 12. 2020 sprejelo v obravnavo ustavno pritožbo zoper sodbo Vrhovnega sodišča v zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča ter sodbo Delovnega sodišča v Kopru. O tem je na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) obvestilo Vrhovno sodišče.

4. Ustavna pritožba je bila poslana nasprotni stranki iz delovnega spora, ki Ustavnemu sodišču predlaga, naj ustavno pritožbo zavrne. Navaja, da naj bi bila v obravnavanem primeru več kot očitno napadena absolutna premisa varovanja zasebnosti njenih varovancev. Ko je varovancem začel zmanjkovati denar iz njihovih zasebnih prostorov, naj bi se morala kot delodajalec izredno potruditi in nazadnje tudi angažirati detektiva. Meni, da je detektiv nalogo opravil v skladu z zakonom in na transparenten način, pri čemer naj bi v koliziji pravic varovanca, delodajalca in delavca moral poseči v sfero pravic, ki jih zaposlenemu zagotavlja Ustava. Nasprotna stranka se sklicuje na odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) v zadevi *Köpke proti Nemčiji* z dne 5. 10. 2010, v kateri naj bi se ESČP že izreklo glede dopustnosti uporabe dokazov, pridobljenih na podoben način. Nasprotna stranka poudarja, da je morala zaščititi varovance in da naj bi se to lahko izvedlo samo na tak način, torej s snemanjem iz prostora varovanceve zasebnosti.

5. Pritožnica je odgovorila na navedbe nasprotne stranke in meni, da so njeni ugovori neutemeljeni. Navaja, da naj bi jo nasprotna stranka neutemeljeno in nedopustno obtoževala storitve kaznivega dejanja tatvine, na kar naj bi pritožnica opozarjala že v sodnem postopku. Pritožnica meni, da ni izkazano, da je storila kaznivo dejanje tatvine ali izpolnila znake tega kaznivega dejanja. Tudi kazenska ovadba delodajalca naj bi bila zavržena.

B.

6. Pritožnica v večjem delu ustavne pritožbe nasprotuje ugotovljenemu dejanskemu stanju oziroma dokazni oceni in uporabi prava (npr. glede datuma posnetka, predmeta, ki ga je pritožnica na posnetku dala v žep, položaja kamere, sledov prahu na pritožničnih rokah, verodostojnosti prič, standarda dokaznega bremena v pravnem postopku), kar samo po sebi ne more biti predmet preizkusa pred Ustavnim sodiščem. Ustavno sodišče namreč ni instanca sodiščem, ki odločajo v delovnem sporu, in ne presoja nepravilnosti pri ugotavljanju dejanskega stanja ter pri uporabi materialnega in procesnega prava samih po sebi. V skladu s 50. členom ZUstS Ustavno sodišče izpodbijano sodno odločbo preizkusi le glede vprašanja, ali so bile z njo kršene človekove pravice in temeljne svoboščine.

7. Iz izpodbijanih sodb izhaja, da je bila pritožnica pri toženi stranki zaposlena kot medicinska sestra. Delovno razmerje ji je prenehalo na podlagi izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi z dne 28. 11. 2014. Očitane kršitve obveznosti iz delovnega razmerja je tožena stranka ugotovila s pomočjo detektiva, ki je po njenem nalogu v sobo varovanca namestil kamero za zvočno in slikovno snemanje, v predal njegove nočne omarice pa namestil t. i. past za male tatove, in sicer je bankovce za 10,00 EUR in 20,00 EUR označil z UV fluorescentnim roza prahom. Utemeljenost odpovednih razlogov je tožena stranka dokazovala s poročilom detektiva, sestavljenim na podlagi njegovih ugotovitev, in avdio-video posnetkom. Sodišča so ugotovila, da zaposleni pred začetkom izvajanja videonadzora niso bili vnaprej pisno obveščeni o njegovem izvajanju, kar zahteva četrti odstavek 77. člena ZVOP-1. Zato so zaključila, da je bila pritožnica nezakonito nadzorovana pri izpolnjevanju delovnih obveznosti, kar pomeni poseg v njeno pravico do zasebnosti na delovnem mestu. Ker je bilo ravnanje tožene stranke usmerjeno v varstvo ustavnopravnih interesov njenih varovancev, je pritožbeno sodišče dopustnost izvedbe nezakonito pridobljenih dokazov v sodnem postopku presojalo ob upoštevanju načela sorazmernosti. Ob skrbni presoji vseh okoliščin konkretnega primera je presodilo, da so bili ukrepi tožene stranke sorazmerni, zato se je strinjalo s sodiščem prve stopnje, ki je dopustilo izvedbo sicer nezakonito pridobljenih dokazov. Vrhovno sodišče se do dopustnosti uporabe nezakonito pridobljenega posnetka ni izrecno opredelilo, saj ta dokaz po njegovi oceni ni bil odločilnega pomena. Ocenilo je namreč, da že ostali dopustno izvedeni dokazi (s prahom označeni bankovci ter izpoved detektiva in obeh pravnih strank) potrjujejo zaključek, da je bil odpovedni razlog podan.

8. Pritožnica vztraja, da sta ji bili z uporabo spornih dokaznih sredstev (prikrito snemanje, past z označenimi bankovci, osebna preiskava) v sodnem postopku kršeni ustavna pravica do zasebnosti na delovnem mestu kot del pravice do zasebnosti, varovane v 35. členu Ustave, ter ustavna pravica do osebnega dostojanstva in varnosti iz 34. člena Ustave. Ustavno sodišče mora zato preveriti morebitno utemeljenost teh očitkov. Dejansko stanje, ugotovljeno v sodnem postopku, izkazuje, da je bilo najprej s prikritim snemanjem ugotovljeno, da je pritožnica neupravičeno segla v zasebni predal varovanca, iz katerega je zmanjkoval denar. Ostali dokazi (prah na pritožničnih rokah, osebna

preiskava) in poročilo detektiva so to dejstvo zgolj naknadno potrdili. Glede na to je ocena Vrhovnega sodišča, da dokaz s posnetkom v zadevi ni bil odločilen, zmotna. Ustavno sodišče mora zato ugotoviti, ali je prikriti nadzor na delovnem mestu v konkretnem primeru pomenil poseg v pravici iz 34. in 35. člena Ustave.

9. Ustava v 34. členu določa, da ima vsakdo pravico do osebnega dostojanstva in varnosti. Najtesnejša zveza 34. člena Ustave je z določbami o varstvu osebnostnih pravic iz 35. do 38. člena Ustave.¹ Ko gre za področje zasebnosti in osebnostnih pravic, je 35. člen Ustave specialen v razmerju s 34. členom Ustave, zato posebne presoje po 34. členu Ustave Ustavnemu sodišču ni treba opraviti. V ustavnosodni presoji so splošna izhodišča človekove pravice do zasebnosti že izoblikovana. Posameznikova zasebnost, katere nedotakljivost zagotavlja 35. člen Ustave, je v območju njegovega bivanja bolj ali manj sklenjena celota njegovih ravnanj in ukvarjanj, občutij in razmerij, za katero je značilno in konstitutivno, da si jo posameznik oblikuje in jo vzdržuje sam ali sam z najbližjimi, s katerimi je v intimni skupnosti, na primer z življenjskim partnerjem, in da v njej biva z občutkom varnosti pred vdorom javnosti ali kogarkoli nezaželenega. Običajen in bistven del ali vidik te celote je bivanje, domovanje; materialno okolje zanj je bivališče, dom, stanovanje. Dejanska in izključna oblast nad prostorom stanovanja in nad vsem tvarnim v njem je bistven del in pogoj domovanja kot sestavine posameznikove zasebnosti.²

10. Ustavno sodišče glede prostorskega vidika zasebnosti upošteva koncept pričakovanja zasebnosti. Pri tem tehta dva elementa: pričakovanje zasebnosti in upravičenost pričakovanja. Kar oseba vede izpostavi javnosti, pa čeprav na svojem domu ali v pisarni, po konceptu pričakovanja zasebnosti ni predmet varstva. Kar pa oseba skuša ohraniti kot zasebno, čeprav na javnosti dostopnem mestu, pa je lahko predmet ustavnega varstva. Bistveno je, ali je oseba lahko računala, da ji je v določenem prostoru zagotovljena zasebnost. Za poseg v zasebnost gre torej samo takrat, ko je človek v prostoru, kjer upravičeno pričakuje, da bo sam.³ Ustavno sodišče je kot poseg v pravico do zasebnosti že opredelilo izvedbo dokaza z zaslišanjem priče, ki je poslušala telefonski pogovor, in izvedbo dokaza s poslušanjem posnetka pogovora.⁴ Tudi za izvajanje nadzora nad javnimi uslužbenci v primeru suma zlorabe pravice do zadržanosti z dela in pravice do povračila stroškov prevoza se je Ustavno sodišče že opredelilo, da lahko

¹ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-1082/12 z dne 29. 5. 2014 (Uradni list RS, št. 43/14, in OdlUS XX, 35), 9. točka obrazložitve.

² Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-32/94 z dne 13. 4. 1995 (OdlUS IV, 38), 12. točka obrazložitve.

³ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-25/95 z dne 27. 11. 1997 (Uradni list RS, št. 5/98, in OdlUS VI, 158), 38. točka obrazložitve.

⁴ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-472/02 z dne 7. 10. 2004 (Uradni list RS, št. 114/04, in OdlUS XIII, 85), 13. in 14. točka obrazložitve.

posega v zasebnost posameznikov, varovano s 35. členom Ustave.⁵ S pravico do zasebnosti na delovnem mestu oziroma med opravljanjem dela pa se Ustavno sodišče doslej še ni ukvarjalo.

11. Več odločitev v zvezi s pravico do zasebnosti na delovnem mestu je že sprejelo ESČP, ki tudi upošteva koncept upravičenega pričakovanja zasebnosti pri odločanju o tem, ali gre za poseg v pravico do zasebnosti iz 8. člena EKČP,⁶ vendar pri tem poudarja, da ne gre nujno za edini kriterij. Pravica do zasebnosti zagotavlja pravico do zasebnega življenja v širšem smislu, ki vključuje tudi pravico do zasebnega družabnega življenja, to je možnosti, da posameznik razvije svojo družbeno identiteto. V področje zasebnosti se zato lahko vključijo tudi poslovne aktivnosti ali aktivnosti, izvajane v javnih prostorih. Večina ljudi ima namreč ravno v času opravljanja dela pomembno, če ne celo največjo možnost za razvoj socialnih razmerij v zunanjem svetu. Zato je največkrat nemogoče jasno razlikovati, katere posameznikove dejavnosti tvorijo njegovo poklicno oziroma poslovno življenje in katere ne. Obstajajo torej določene interakcije med posamezniki tudi v javnih prostorih, ki lahko sodijo v področje njihovega zasebnega življenja.⁷

12. Iz dejanskega stanja, kot so ga ugotovila sodišča v obravnavanem primeru, izhaja, da je detektiv po naročilu delodajalca v sobo varovanca namestil kamero za zvočno in slikovno snemanje, v zasebni predal njegove nočne omarice, ki ga brez soglasja varovanca ni bilo dopustno odpirati, pa namestil t. i. past za male tatove. Zaposleni o tem niso bili obveščeni. Soba varovanca in njegov zasebni predal glede na dejanske ugotovitve sodišč nista prostora, ki bi bila dostopna splošni javnosti. Glede na to, da je bil varovanec v sobi zaradi svoje nepokretnosti ves čas prisoten, tam pričakovanje popolne zasebnosti zaposlenih (kot npr. v lastni pisarni, sanitarnih prostorih ipd.) ne bi bilo upravičeno. Treba pa je kljub temu upoštevati, da se je prikriti nadzor izvajal v prostoru, ki pomeni delovno okolje zaposlenih pri delodajalcu. Glede na to so zaposleni, ki so v tem prostoru opravljali svoje delo, v določeni meri lahko upravičeno pričakovali zasebnost. Ustavno sodišče zato ugotavlja, da je izvajanje nadzora na pritožničinem delovnem mestu poseg v njeno ustavno pravico do zasebnosti iz 35. člena Ustave. V nadaljevanju mora presoditi še, ali gre morebiti za prekomeren poseg in posledično za kršitev te ustavne pravice.

⁵ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-136/07 z dne 10. 9. 2009 (Uradni list RS, št. 74/09, in OdlUS XVIII, 37), 20. točka obrazložitve.

⁶ Glej na primer odločitev ESČP v zadevi *Köpke proti Nemčiji* ter sodbe ESČP v zadevah *Barbulescu proti Romuniji* z dne 5. 9. 2017, 71. in 73. točka obrazložitve, *Antović in Mirković proti Črni gori* z dne 28. 11. 2017, 40. do 44. točka obrazložitve, *Lopez Ribalda in drugi proti Španiji* z dne 17. 10. 2019, 87. in 88. točka obrazložitve, in ostale odločitve, na katere se ESČP sklicuje v navedenih odločitvah.

⁷ Sodbi ESČP v zadevah *Antović in Mirković proti Črni gori*, 41. in 42. točka obrazložitve, ter *Lopez Ribalda in drugi proti Španiji*, 87. in 88. točka obrazložitve.

13. V praksi ESČP so se podrobneje razvila merila za presojo, ali je poseg v delavčevo zasebnost prekomeren in posledično nedopusten. ESČP pri tehtanju sorazmernosti upošteva obveščenost delavcev o možnosti izvajanja nadzora, obseg nadzora in intenzivnost posega v zasebnost, legitimne razloge za izvedbo nadzora, morebiten obstoj možnosti nadzora z manj invazivnimi sredstvi, obseg posledic za prizadetega delavca ter obstoj varovalk v nacionalni ureditvi za preprečevanje zlorab.⁸ Pri tem izpostavlja, da gre zgolj za kriterije presoje in ne za izključitvene pogoje. Če kateri od navedenih kriterijev (npr. obveščenost posameznika, ki se ga nadzoruje) pri izvajanju nadzora manjka, to pomeni, da je treba dati večjo težo varovalkam, ki izvirajo iz ostalih meril.⁹

14. Videonadzor na delovnem mestu ureja 77. člen ZVOP-1, ki določa, da se videonadzor znotraj delovnih prostorov lahko izvaja le v izjemnih primerih, kadar je to nujno potrebno za varnost ljudi ali premoženja ali za varovanje tajnih podatkov ter poslovne skrivnosti, tega namena pa ni možno doseči z milejšimi sredstvi. Videonadzor se lahko izvaja le glede tistih delov prostorov, v katerih je treba varovati navedene interese. Prepovedano je izvajati videonadzor v delovnih prostorih izven delovnega mesta, zlasti v garderobah, dvigalnih in sanitarnih prostorih. Zaposleni morajo biti pred začetkom izvajanja videonadzora vnaprej pisno obveščeni o njegovem izvajanju (četrti odstavek 77. člena ZVOP-1), pred uvedbo videonadzora v osebi javnega ali zasebnega sektorja pa se mora delodajalec posvetovati z reprezentativnim sindikatom pri delodajalcu. Obvestilo o videonadzoru je urejeno v 74. členu ZVOP-1, ki določa, da mora biti obvestilo vidno in razločno objavljeno na način, ki omogoča posamezniku, da se seznaní z njegovim izvajanjem najkasneje, ko se nad njim začne izvajati videonadzor, ter da mora obvestilo vsebovati informacije o tem, da se izvaja videonadzor, o nazivu osebe javnega ali zasebnega sektorja, ki ga izvaja, in o telefonski številki za pridobitev informacije, kje in koliko časa se shranjujejo posnetki iz videonadzornega sistema. V 54. členu ZVOP-1 so predvideni inšpekcijski ukrepi, v 95. in 98. členu ZVOP-1 so predpisane globe za kršitev 74. in 77. člena ZVOP-1, v 34. členu ZVOP-1 pa je predvideno tudi posebno sodno varstvo pravic posameznika v upravnem sporu. V zakonodajni ureditvi torej so urejene varovalke za preprečevanje zlorab.

15. Iz dejanskih ugotovitev sodišč v obravnavanem primeru izhaja, da pritožnica ni bila predhodno obveščena o snemalni napravi in pasti z gotovino v predalu. Detektiv je sicer v predalu varovanca pustil obvestilo z besedilom "Pozor, predal je pod videonadzorom," ki pa po oceni sodišč ni izpolnjevalo pogojev iz 74. člena ZVOP-1. Po presoji sodišč tudi ni bil spoštovan četrti odstavek 77. člena ZVOP-1, ker zaposleni pred začetkom izvajanja videonadzora niso bili vnaprej obveščeni o njegovem izvajanju. Eno izmed meril za presojo prekomernosti posega v pravico do zasebnosti torej v obravnavanem primeru ni

⁸ Glej sodbi ESČP v zadevi *Barbulescu proti Romuniji* z dne 5. 9. 2017, 121. točka obrazložitve, in *Lopez Ribalda in drugi proti Španiji* z dne 17. 10. 2019, 116. točka obrazložitve.

⁹ Glej sodbo ESČP v zadevi *Lopez Ribalda in drugi proti Španiji* z dne 17. 10. 2019, 131. točka obrazložitve.

izpolnjeno, zato morajo imeti ostala merila večjo težo pri tehtanju sorazmernosti ugotovljenega posega.

16. Ustavno sodišče je v skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo najprej preverilo obstoj legitimnosti razlogov za izvedbo nadzora (ustavno dopustni cilj). V obravnavani zadevi so sodišča ugotovila, da je varovancem tožene stranke že dlje časa zmanjkoval denar, pri čemer je obstajal utemeljen sum storitve kaznivega dejanja male tatvine s strani delavcev tožene stranke. Tožena stranka s prijavi na policijo ni bila uspešna, saj se na ta način tatvine niso ustavile. Nepokretnemu varovancu, pri katerem se je kasneje izvedel sporni nadzor, je namreč v kratkem času po namestitvi v dom dvakrat zmanjkala gotovina v skupni vrednosti 80 EUR. Sodišča so na podlagi tako ugotovljenega dejanskega stanja zaključila, da je bil poseg v pritožnično zasebnost izveden zaradi zaščite pravice do zasebnosti varovancev tožene stranke in varstva njihove zasebne lastnine. Ustavno sodišče ocenjuje, da je nedvomno šlo za intenziven poseg v navedene človekove pravice varovancev, saj gre za starejše osebe, ki ne morejo same v celoti skrbeti zase in za svoje pravice. Za zaščito njihovih pravic pa so posebej odgovorni tožena stranka kot delodajalec¹⁰ in njeni zaposleni (tudi pritožnica). Ustavno sodišče zato zaključuje, da so v obravnavani zadevi obstajali posebej upravičeni legitimni razlogi za izvedeni ukrep nadzora nad zaposlenimi, da se odkrije storilec ponavljajočih se tatvin.

17. Ob izpolnjenosti pogoja ustavno dopustnega cilja je glede na ustaljeno presojo Ustavnega sodišča v okviru strogega testa sorazmernosti treba preizkusiti še, ali je bil izvedeni ukrep primeren, nujen in ožje sorazmeren za doseg tega cilja. Namestitev snemalne naprave in pasti z gotovino v predal nočne omarice je nedvomno ukrep, s katerim se lahko odkrije tat. Ustavno sodišče zato ugotavlja, da je bil izvedeni ukrep primeren za doseg navedenega ustavno dopustnega cilja.

18. V nadaljevanju je zato treba presoditi, ali bi bilo nadzor mogoče opraviti tudi z manj invazivnimi sredstvi (t. i. pogoj nujnosti). Sodišča so s tem v zvezi ugotovila, da je tožena stranka (delodajalec) najprej poskušala s prijavo primerov policiji, vendar pri tem ni bila uspešna, saj so se tatvine pri varovancih nadaljevale. Upoštevajoč okoliščine primera, se je treba strinjati s sodišči, da ni bilo na voljo nobeno drugo enako učinkovito sredstvo, ki bi zaščitilo premoženje in zasebnost oškodovancev na enak način in ki bi v manjšem obsegu posegalo v pritožnično pravico spoštovanja zasebnega življenja. Nadzor nadrejenih oziroma sodelavcev ali odkrit videonadzor glede na način izvajanja tatvin (ko je bila pritožnica sama z nepokretnim in spečim varovancem v sobi) niso imeli enake možnosti uspeha za odkritje prikrita tatu. Poleg tega je bil izvedeni prikriti nadzor prostorsko in časovno omejen na najmanjšo možno mero, saj se je snemanje sprožilo šele ob odprtju varovančevega zasebnega predala, v katerega brez varovančevega soglasja ni bilo dopustno posegati. Glede na vse okoliščine Ustavno sodišče ocenjuje, da

¹⁰ Delodajalec na podlagi 147. člena Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo in 20/18 – OZ) odgovarja za škodo, ki jo povzroči njegov delavec pri delu ali v zvezi z delom tretji osebi.

obravnavanemu prikritemu nadzoru na delovnem mestu tudi ni mogoče očitati, da ne izpolnjuje pogoja nujnosti.

19. Sledi še presoja ožje sorazmernosti izpodbijanega ukrepa, ki vključuje tehtanje obsega nadzora, intenzivnosti njegovega posega v zasebnost, stopnjo zasebnosti nadzorovanega območja, število oseb, ki so dostopale do rezultatov izvedenega nadzora, in obseg posledic nadzora za prizadetega delavca. Iz dejanskih ugotovitev sodišč izhaja, da sta bili snemalna naprava in past z gotovino nameščeni v predalu varovančeve nočne omarice. Naprava je začela snemati šele, ko je zaznala gibanje, in nehala snemati, ko gibanja ni več zaznala. Posnela je torej le tiste osebe, ki so predal odprle, in jih snemala toliko časa, kolikor je bil predal odprt. Snemala je le območje neposredno pred odprtim predalom, torej le osebe, ki so stale pred odprtim predalom. Pooblastilo detektivu je bilo dano le za 14 dni. Sodišča sicer niso posebej ugotavljala, kdo vse je videl posneto gradivo, preden je bila o njem obveščena pritožnica. Vsekakor sta to gradivo glede na dejanske ugotovitve sodišč lahko videla detektiv in direktor tožene stranke, morebiti še priča Marija Sorgo Brec (socialna delavka pri toženi stranki), Anton Ludvik (oškodovani varovanec) in Marjan Ludvik (sin oškodovanega varovanca). Ni indicev za to, da bi bil posnetek pred obvestitvijo pritožnice o nadzoru predvajan širšemu krogu oseb, niti tega ne zatrjuje pritožnica. Sporni ukrepi (videonadzor in past z gotovino) so bili torej ozko ciljno usmerjeni na osebe, ki bi denar vzele iz predala varovančeve nočne omarice, prostorsko in časovno omejeni na najmanjšo možno mero, v sobi, v kateri za zaposlene ni bilo pričakovanja popolne zasebnosti, trajali so le do ugotovitve kršitve, posnetke pa je videlo zelo omejeno število oseb. V obravnavanem primeru so bile posledice za pritožnico sicer hude (prenehanje delovnega razmerja),¹¹ vendar se je prikriti nadzor izvajal zgolj za potrebe delodajalca, da izsledi kršitelje in jih disciplinsko obravnava, ne pa za morebitne drugačne namene.¹² Posnetki so se tako uporabili samo za postopek prenehanja pritožničinega delovnega razmerja in kasnejši postopek pred delovnimi sodišči.

20. Na drugi strani pa je šlo za ponavljajoče se resne kršitve pravice do zasebnosti in premoženja varovancev tožene stranke. Ti ne morejo sami v celoti skrbeti zase in za svoje pravice. Upoštevati je treba tudi dejstvo, da je bil varovanec, pri katerem je bil nadzor izveden, še posebej ranljiv, saj je bil v nepokretnem stanju. Razumno domnevanje resnih kršitev in njihov obseg tudi po stališču ESČP lahko upravičita prikriti nadzor. Dodati je treba, da je prikriti nadzor tudi ostale delavce, ki niso izvrševali kršitev na delovnem mestu, opral suma, kar v svojih odločitvah upošteva tudi ESČP.¹³ Ustavno sodišče zato ocenjuje, da je resnost ponavljajočih se kršitev v okoliščinah obravnavanega primera pretehtala posledice posega v pravico do zasebnosti na delovnem mestu, ki so bile zmanjšane na najmanjšo možno mero. Ustavno sodišče podobno kot sodišča, ki so svojo

¹¹ Podobno kot v zadevah ESČP *Lopez Ribalda in drugi proti Španiji* in *Köpke proti Nemčiji*.

¹² Kot na primer v zadevi ESČP *Peck proti Združenemu kraljestvu* z dne 28. 1. 2003, v kateri so bili posnetki posredovani medijem.

¹³ Tako na primer v zadevi ESČP *Köpke proti Nemčiji*.

presojo v izpodbijanih sodbah ustrezno utemeljila na strogem testu sorazmernosti, upoštevajoč dotedanjo prakso ESČP, ugotavlja, da poseg ni bil prekomeren, zato do kršitve ustavne pravice do zasebnosti (35. člen Ustave) v obravnavani zadevi ni prišlo.

21. Dejanje, s katerim je storjena kršitev delovne obveznosti, ima lahko tudi znake kaznivega dejanja. To pa ne pomeni, da odločitev v zvezi z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi pomeni tudi odločitev o kazenski odgovornosti storilca. Izpodbijana odločitev sodišč o zakonitosti izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi kršitve delovne obveznosti, ki ima tudi znake kaznivega dejanja, ni odločitev o kazenski odgovornosti. Zato z izpodbijano sodbo ni bila kršena pritožničina pravica iz 27. člena Ustave. Zatrjevane kršitve 28. in 29. člena Ustave pa bi bile lahko predmet presoje posamičnih aktov, izdanih v kazenskem postopku, ne pa aktov, izdanih v delovnem sporu.¹⁴

22. Pritožnica po vsebini ni izčrpala očitkov o kršitvi pravice do varstva osebnih podatkov, zato glede teh očitkov ni izpolnjen pogoj iz prvega odstavka 51. člena ZUstS. Zahteva po izčrpanju vseh pravnih sredstev pred vložitvijo ustavne pritožbe namreč ne pomeni samo formalnega izčrpanja (to je vložitev pravnega sredstva), temveč tudi materialno izčrpanje (to je vsebinsko uveljavljanje kršitev ustavnih pravic v že vloženi pravnih sredstvih). Ker pritožnica domnevne kršitve pravice iz 38. člena Ustave (kot posledice neizločitve spornih dokaznih sredstev iz sodnega spisa) ni uveljavljala že v reviziji, je ne more prvič uveljavljati šele v ustavni pritožbi. Povsem enako velja za (revizijsko neizčrpane) trditve o kršitvi 2., 21., 49. in 66. člena Ustave, pri čemer teh navedb Ustavno sodišče tudi ob materialnem izčrpanju ne bi bilo dolžno vsebinsko obravnavati, ker so v ustavni pritožbi te domnevne kršitve opisane povsem pavšalno in nekonkretizirano oziroma se niti ne nanašajo neposredno na človekove pravice in temeljne svoboščine (2. člen Ustave).

23. Pritožnica sodiščem očita tudi vnaprejšnjo dokazno oceno. Vnaprejšnja zavrnitev dokaza o bistvenem dejstvu, ki je bil jasno predlagan in ki bi, če bi uspel, lahko pomenil uspeh v sporu, pomeni kršitev pravice do enakega varstva pravic oziroma do poštenega sojenja (22. člen Ustave).¹⁵ Sodišče torej lahko zavrne dokazne predloge samo, če so za to podani ustavno sprejemljivi razlogi. Pritožnica v ustavni pritožbi ni navedla relevantnih trditev v zvezi s tem, saj ne zatrjuje niti, kateri dokazni predlog naj bi bil v sodnem postopku nedopustno zavrnjen. Očitka kršitve 22. člena Ustave s tega vidika zato ni mogoče preizkusiti. Pavšalen in nekonkretiziran je tudi očitek kršitve 14. člena Ustave, zato ga Ustavno sodišče ni obravnavalo.

¹⁴ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-173/96 z dne 4. 11. 1999 (OdlUS VIII, 298), 6. in 7. točka obrazložitve, v kateri je Ustavno sodišče obravnavalo odločitev v delovnem sporu zaradi disciplinskega postopka pri delodajalcu.

¹⁵ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-181/95 z dne 28. 5. 1998 (OdlUS VII, 114), 10. točka obrazložitve, sklepa Ustavnega sodišča št. Up-121/00 z dne 18. 9. 2001, 2. točka obrazložitve, in št. Up-420/00 z dne 21. 5. 2002, 6. točka obrazložitve, ter odločba Ustavnega sodišča št. Up-219/15 z dne 19. 5. 2016 (Uradni list RS, št. 40/16), 16. točka obrazložitve.

24. Ustavna pritožba je neutemeljena, zato jo je Ustavno sodišče zavrnilo.

C.

25. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS in prve alineje drugega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnici in sodniki dr. Rok Čeferin, dr. Rajko Knez, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, dr. Rok Svetlič, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo soglasno. Sodnica Mežnar in sodniki Accetto, Pavčnik in Svetlič so dali pritrdilna ločena mnenja.

dr. Matej Accetto
Predsednik